

دوره هشتم - سال اول

شماره ثبت:

۶۲

شماره چاپ:

۶۳

تاریخ چاپ:

۱۳۸۷/۴/۱۰

به نام خدا

اظهار نظر کارشناسی درباره:
«لایحه استفساریه تبصره (۴) ماده واحده قانون ممنوعیت
تصدی بیش از یک شغل»

مقدمه

اصل ۱۴۱ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران برای جلوگیری از تمرکز فرصت‌ها در دست عده‌ای خاص، سوءاستفاده از منابع عمومی، رانت‌خواری با قدرت سیاسی و اداری و جلوگیری از وقفه در استمرار خدمات عمومی مقرر کرده است که «رئیس‌جمهور، معاونان رئیس‌جمهور، وزیران و کارمندان دولت نمی‌توانند بیش از یک شغل دولتی داشته باشند...» و همچنین نمی‌توانند مدیریت عامل یا عضویت در هیئت مدیره انواع مختلف شرکت‌های خصوصی را داشته باشند. با وجود این، مدیریت عامل یا عضویت در هیئت مدیره شرکت‌های تعاونی ادارات و مؤسسات برای این اشخاص، بلامانع است. در راستای اجرای اصل فوق، قانون ممنوعیت تصدی بیش از یک شغل در تاریخ ۱۳۷۳/۱۰/۱۱ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید که مطابق قسمت اخیر تبصره «(۴) آن شرکت‌های تعاونی ادارات و مؤسسات مستثنی شده است.

هدف لایحه

در مقدمه توجیهی لایحه تقدیمی، برداشت‌های متفاوت از عبارت «شرکت‌های تعاونی ادارات و مؤسسات» مندرج در تبصره «(۴) ماده واحده قانون ممنوعیت تصدی بیش از یک شغل، فقدان تعریف جامع و مانع از شرکت‌های مذکور در قوانین و مقررات و رفع شبهه لایحه استفساریه تبصره «(۴) ماده واحده قانون ممنوعیت تصدی بیش از یک شغل، دلایل تقدیم لایحه به مجلس شورای اسلامی عنوان شده است. در ماده واحده، لایحه استفساریه آمده است آیا شرکت‌های تعاونی تولیدی یا توزیعی یا تولیدی - توزیعی که بیش از ۹۰ درصد اعضای آن از کارکنان شاغل یا بازنشسته ادارات و مؤسسات بوده و به منظور بهبود وضعیت شغلی، اجتماعی و اقتصادی اعضا با مجوز وزارت تعاون به ثبت رسیده و فعالیت می‌کنند، از مصداق شرکت‌های تعاونی ادارات و مؤسسات مذکور در تبصره «(۴) ماده واحده قانون ممنوعیت تصدی بیش از یک شغل مصوب ۱۳۷۳/۱۰/۱۱ محسوب می‌شوند یا خیر؟

شماره مسلسل:

۲۴۰۹۱۴۸

تاریخ انتشار:

۱۳۸۷/۶/۴

بررسی لایحه

مواد (۲۶) و (۲۷) قانون بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۷/۶/۱۳ مجلس شورای اسلامی، تعاونی‌ها را به تعاونی‌های تولیدی و توزیعی تقسیم نموده است. در تبصره «۱» ماده (۸) آن قانون آمده است که در تعاونی‌های تولید، عضو باید در تعاونی به کار اشتغال داشته باشد. در تبصره «۲» ماده مذکور در صورت آزاد بودن برای همه، عضویت غیرشاغل هم میسر است. اما هیئت مدیره و مدیر عامل آن شرکت باید از میان اعضای شاغل انتخاب گردد. به طور کلی در تعاونی‌های تولید ایجاد اشتغال، کسب سود و تقسیم آن بین اعضا از دلایل تشکیل آنهاست. بنابراین به طور قطع رئیس جمهور، معاونان وی، وزرا و کارکنان دولت به دلیل اشتغال تمام وقت و جلوگیری از وقفه در استمرار و ارائه خدمات عمومی و اداری، نمی‌توانند در تعاونی‌های تولیدی شاغل و یا عضویت هیئت مدیره و یا مدیریت عامل آن شرکت‌ها را عهده‌دار شوند.

همچنین وقتی که اصل ۱۴۱ قانون اساسی به منظور جلوگیری از سوءاستفاده از قدرت سیاسی و اداری اجازه نمی‌دهد مقامات و کارکنان موضوع آن به وکالت دادگستری و یا مشاوره حقوقی و یا ریاست و مدیریت عامل و یا عضویت در هیئت مدیره شرکت‌های خصوصی مشغول شوند؛ این امر در مورد شرکت‌های تعاونی تولیدی هم صدق می‌کند. ولی قانون‌گذار اساسی شرکت‌های تعاونی ادارات و مؤسسات که با هدف رفع نیازهای و بهبود رفاه کارکنان آنها ایجاد می‌شود را از شمول ممنوعیت مستثنی کرده است. بنابراین شرکت‌های تعاونی تولیدی - توزیعی که دارای هدف انتفاعی باشند، از مصادیق تعاونی‌های ادارات و مؤسسات موضوع اصل ۱۴۱ قانون اساسی و تبصره «۴» ماده واحده قانون ممنوعیت تصدی بیش از یک شغل که تکرار عبارات قانونی است، نخواهند بود.

نتیجه‌گیری

با توجه به مطالبی که ارائه شد، شرکت‌های تعاونی تولیدی یا توزیعی یا تولیدی - توزیعی به دلیل نیاز به اشتغال اعضا طبق تبصره «۱» ماده (۸) قانون بخش تعاون اقتصاد جمهوری اسلامی و از طرف دیگر ممنوعیت تصدی بیش از یک شغل براساس اصل ۱۴۱ قانون اساسی و تبصره «۴» ماده واحده «قانون ممنوعیت تصدی بیش از یک شغل» از مصادیق شرکت‌های تعاونی ادارات و مؤسسات نیستند. با وجود این شرکت‌های تعاونی کارمندی نظیر مصرف و یا مسکن، با فلسفه ایجاد شرکت‌های تعاونی ادارات و مؤسسات سازگار هستند.